

**2 Społeczne Liceum
Ogólnokształcące STO**
im. Pawła Jasienicy
ul. Nowowiejska 5
00-643 Warszawa
tel. 22 8251199, fax: 22 8257819
e-mail: info@2slo.waw.pl

Egzamin wstępny 2013 r.

POLSKI

Część I Przeczytaj uważnie podane niżej (2) teksty i odpowiedz na związane z nimi pytania.

Tekst 1: „Maszyna-Szarzyna” [fragmenty z:] Jacek Dukaj „Wroniec”

[...] Miasto zszarzało¹. Ulice zszarzały, domy zszarzały, sklepy zszarzały, śnieg zszarzał, niebo zszarzało, ludzie zszarzeli. – Dlaczego wszyscy są tacy szarzy? – Maszyna pracuje – odparł pan Jan. [...] – Nie zbliżaj się do Maszyny, mały. [...] Ci zupełnie szarzy chodzili tak: tuż przy ścianie, równo po wydeptanej w śniegu ścieżce. Szywnymi nogami stawiali krótkie kroki. A wyglądali tak: ręce schowane w kieszeniach płaszczy i kurtek, głowa opuszczona, wciśnięta w kołnierze płaszczy i kurtek, oczy wbite w błoto przed sobą. [...] Adaś [...] myślał, że ludzie będą się dziwić spadającemu z nieba chłopcu. Ale tu nikt nie dziwił się niczemu. Nikt nawet na niego nie spojrział. [...] wyszedł na plac targowy. Ale to już nie był plac targowy. [...] Całą dalszą stronę placu zajmowała wysoka na dwa piętra piramida Elektroniki. Z niej wybałuszały się ślepie nagich kineskopów². Były ich setki. Wszystkie kineskopy pracowały pełną mocą i wyświetlały to samo: szary śnieg pustego kanału³. Telewizyjna śnieżycą pulsowała na ścianach, dachach, oknach, samochodach, asfalcie i błocie. Szarość⁴ z Maszyny-Szarzyny płynęła w świat gęstymi falami. Adaś poczuł jej dotyk na buzi: jakby plaśnięto go mokrą tekturą. Przed oblicze Maszyny-Szarzyny MOMO⁵ doprowadzało wyłapanych przechodniów. To byli ci nie dość szarzy. Stawiano ich przed migoczącą śnieżycą i tam szarzeli w mig. Adaś zobaczył młodą panią w żółtych butach i zielonej kurtce. Prędko tak zszarzała, że Milipanci nie musieli jej już trzymać siłą. Kołysała się przed wypukłymi ekranami z opuszczoną głową, mamrotała pod nosem. Czarno-białe telewizory wyprały kolor z butów i z kurtki i z samej pani. Roztopiała się na tle szarego miasta. MOMO już wlekło następnych. Dookoła Maszyny-Szarzyny kręcili się Maszyniści-Szarzyści w szarych kombinezonach i szarych maskach na twarzy. Kabel po kablu, kineskop po kineskopie przesuwali Maszynę przez miasto. Ponad maszynę wyrastały gęste anteny. Poruszały się jak żywe. Pajęczna sieć drutów łączyła je z antenami na dachach. [...] Ulice, przez które Maszyna już przeszła, zostały całkowicie zszarzone. Elektronika buczała przeciągle: MMMRMM-MRMMMMR.... [...] Zszarzeni

¹ Akcja baśni toczy się w Warszawie w czasie stanu wojennego.

² Kineskop – rodzaj lampy obrazowej. Dawniej jedna z ważnych części telewizora.

³ Białoszare cętki, wzór, który pojawia się na ekranie telewizora, kiedy na danym kanale nie ma sygnału lub są trudności z jego odbiorem.

⁴ Przypominamy Wam, że w latach 80. większość mieszkańców Warszawy miała biało-czarne telewizory.

⁵ Przekształcona przez narratora nazwa Milicji Obywatelskiej (MO), jednej z mundurowych służb porządkowych PRL-u, odpowiednika policji w innych krajach.

i rozciapciani w błoto ludzie szumieli jednostajnie: KSZSZSZSZ... [...] Adaś w ogóle nie potrafił rozpoznać kształtu miasta.

Z mgły wystawały tylko szpice Szpicłów i betonowa Wieża Wrońca⁶. Szpicłów⁷ było więcej tu w okolicy. Adaś próbował policzyć ich anteny. Z tej strony i z tej, i z tamtej, i jeszcze tu – jakby się umówili, żeby stanąć wkoło. [...] Mijają szarych ludzi. Figurki wtopione we mgłę. Nie mają twarzy, nie mają w ogóle głów, wcisnęli je między ramiona. Dryfują byle dalej od Milipantów, Suk⁸ i Wojaków. Nie widzą siebie, nie widzą miasta, nie widzą dzieci.

Gdy dzieci podejną za blisko przechodniów, szumi w dziecięcych główkach zła telewizja.

[...] Wieża Wrońca wznosiła się pośrodku olbrzymiego betonowego kwadratu. [...] Szarość biła z okien Wieży. [...] Pierwsze piętro, drugie, trzecie. W jednym Biurze widział Adaś pana Oficjalnego całkiem przyszarzonego do biurka i papierów. Marynarka zszarzyła mu się z blatem. Spodnie zszarzyły mu się z krzesłem. Oczy zszarzyły mu się z telewizorem. Nadawały przemówienie szarego Członka⁹. Członek migotał w szeroko otwartych oczach pana Oficjalnego. Mówił: – Szu-szu, szszszu, szszszszszszu! – Z rozchylnych ust pana ciekła szara ślina. W innym Biurze dwie panie Szarzędniczki zbiurowały się ze stertami Dokumentów, Teczek i Segregatorów. Metr Papierów – i ręka. Trzy Segregatory – i głowa. Zszywacz zamiast ust. Taśma klejąca zamiast języka. Długopisy zamiast palców. Pieczętki okrągłe zamiast oczu. Szary tusz cieknie z tekturowych żył. Szszszszszszsz. Piętro wyżej [...] stary potwarzysz wyszarza się do cna za mównicą. Na widowni nie ma już nikogo. Potwarzysz zdążył rozszarzyć sobie lewą rękę i lewą nogę. Teraz wyszarza się korpus. Promieniuje gęstą szarością serce potwarzysza: SZASZASZA. Szarzej. Szarzej. Szarzej. [...] Adaś zrozumiał, że oni wszyscy tu wyszarzyli się na śmierć. I że wszystko było na odwrót. To nie Maszyna-Szarzyna zalewa ludzi szarością. To ludzie napędzają Maszynę-Szarzynę. A przez Maszynę — wszystkie telewizory w mieście i w kraju. Kineskopy działają w obie strony. Nawet jak kto nie chce — Maszyna-Telewizja go wyszarza. Najpierw oddaje jej Kolor. A potem ona żywi się szarością. Pokazuje ją na ekranach. Nadaje tylko to, czym ludzie ją nakarmili. A oni jeszcze chodzą po mieście i oszarzają domy, ulice, innych ludzi. Tutaj zaszło najdalej. Bo tutaj musiało się zacząć. Szarość z nich wybuchła. Wyszarzyli się na śmierć. A Maszyniści-Szarzyści, żeby dalej karmić Telewizję, wyciągnęli potem Maszynę na ulice. I tak prowadzą ją przez miasto dzielnica po dzielnicę. Rosnącą kineskopami, kablami, Elektroniką.

⁶ Chodzi o Pałac Kultury, wzniesiony jako „dar narodu radzieckiego” dla Polaków w 1955, zgodnie z wcześniejszym pomysłem Stalina. Dar, którego przyjęcie było przymusowe. Dlatego w niektórych tekstach literackich stał się on symbolem komunizmu i dominacji ZSRR nad Polską w latach PRL-u. W powieści Dukaja jest on także siedzibą Wrońca – tytułowego baśniowego, podobnego do wrony potwora, który jest głównym wrogiem poszukującego rodziców Adasia i władcy kraju. Nietrudno dopatrzeć się we „Wrońcu” WRON-u (Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego), kierowanego przez gen. Wojciecha Jaruzelskiego organu rządzącego Polską w czasie stanu wojennego, potocznie nazywanego przez Polaków „wroną”.

⁷ Szpicel – donosiciel.

⁸ Suka - potoczna, negatywnie nacechowana nazwa transportowych samochodów milicyjnych.

⁹ Tu: członek Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

Pytania do tekstu

1. Scharakteryzuj „szarych ludzi” – ofiary „Maszyny-Szarzyny”, wymieniając 6 cech ich charakteru, psychiki lub umysłowości, które zostały przedstawione lub zasugerowane w tekście. Nie cytuj określeń z tekstu. (3 p)

Cecha 1

Cecha 2

Cecha 3

Cecha 4

Cecha 5

Cecha 6

2. Kim lub czym są „maszyna-szarzyna”, „szarzędniczki”, „potwarzysz”? Odpowiedz na pytanie: ujmując ich najistotniejsze cechy w postaci definicji, złożonej z rzeczownika i określającego go zdania podrzędnego przydawkowego. (6p)

Przykład:

Pan Oficjalny – funkcjonariusz, który stracił wszelkie cechy osobiste i utożsamiał się całkowicie z pełnioną przez siebie funkcją służbową.

Maszyna-Szarzyna -

.....

Szarzędniczki -

.....

Potwarzysz –

.....

3. Wyjaśnij w 3 -5 zdaniach, jak rozumiesz podany niżej fragment: (4 p)

Adaś zrozumiał, że oni wszyscy tu wyszarzyli się na śmierć. I że wszystko było na odwrót. To nie Maszyna-Szarzyna zalewa ludzi szarością. To ludzie napędzają Maszynę-Szarzynę.

.....

.....

.....

.....

4. Z przytoczonych niżej zdań wypisz 3 neologizmy i uzupełnij tabelę.

(3p)

W jednym Biurze widział Adaś pana Oficjalnego całkiem przyszarzonego do biurka i papierów. Marynarka zszarzyła mu się z białem.

[Mówca] zdążył rozszarzyć sobie lewą rękę i lewą nogę. Teraz wyszarza się korpus.

A oni jeszcze chodzą po mieście i oszarzają domy, ulice, innych ludzi.

A [...] Szarzyści, żeby dalej karmić Telewizję, wyciągnęli potem Maszynę na ulice.

Neologizm	Wyraz podstawowy	Formant	Znaczenie neologizmu	Wyraz – wzór tzn. inny, istniejący w polszczyźnie wyraz, utworzony za pomocą tak samo brzmiącego i to samo znaczącego formantu
	szarzyć			
	szarzyć			
	szarzyć			

5. Zaznacz w tekście (podkreśl wybrane zdania) dwa groteskowe opisy rzeczy bądź postaci (powinny być długości od 3 do 7 zdań), oznaczając je literami A i B. Następnie w 3 - 4 zdaniach komentarza, udowodnij, że są to obrazy groteskowe. (5p)

Jeśli nie pamiętasz, co to jest groteska, zapoznaj się z zamieszczoną niżej definicją.

Groteska – konwencja estetyczna w literaturze lub w sztukach plastycznych, przejawiająca się w upodobaniu do form fantastycznych, osobliwych, zdeformowanych, wyolbrzymionych, nieproporcjonalnych, w których twórca łączy sprzeczne elementy, np. to, co zwierzęce z tym, co ludzkie, roślinne ze zwierzęcym, roślinne z ludzkim, mechaniczne z organicznym, martwe z żywym itp.

Komentarz do fragmentu A:

.....

.....

.....

.....

.....

Komentarz do fragmentu B:

.....

.....

.....

.....

.....

6. Wyjaśnij, czemu służy zastosowanie groteski w tekście Dukaja? (3p)

.....

.....

.....

.....

7. Nazwij podkreślone środki wyrazu i opisz, w jakim celu użyto ich w tekście, tzn. jaką mają one w nim znaczenie. (6 p)

Szarość z Maszyny-Szarzyny płynęła w świat gęstymi falami. Adaś poczuł jej dotyk na buzi: jakby pląsnęto go mokrą tekturą.

Nazwa środka wyrazu:

Jego znaczenie w tekście (1 -2 zdania):

.....

Ponad maszynę wyrastały gęste anteny. Poruszały się jak żywe. Pajęcza sieć drutów łączyła je z antenami na dachach.

Nazwa środka wyrazu:

Jego znaczenie w tekście (1 -2 zdania):

.....

Zszarzeni i rozciapciani w błoto ludzie szumieli jednostajnie: KSZSZSZSZ...

Nazwa środka wyrazu:

Jego znaczenie w tekście (1 -2 zdania):

.....

Tekst II Cichosza

Po cichu,
po wielkiemu cichu
idu sobie ku miastu na zwiadu.
idu i patrz.

Na ulicach - cichosza
na chodnikach – cichosza,
nie ma Mickiewicza
i nie ma Miłosza.

Tu cichosza, tam cicho,
szaro brudno i zima,
nie ma Słowackiego
i nie ma Tuwima.

Po cichu,
po wielkiemu cichu
idu sobie i idu, i idu,
i patrz, i widzu.

W rękach, w głowach - cichosza
w ustach, w oczach – cichosza,
nie ma samozwańców¹⁰
i nie ma rokoszan¹¹.

Tu cichosza, tam cicho,
szaro brudno i śnieży,
nie ma kosmonautów
i nie ma papieży.

Na ulicach cichosza
na chodnikach cichosza
nie ma Mickiewicza
i nie ma Miłosza.

Tu cichosza, tam cicho,
szaro brudno i śnieży,
nie ma kosmonautów
i nie ma papieży.

Tu cichosza, tam cicho
i w ogóle nic ni ma,
wiosna to czy lato,
jesień albo zima.

Michał Zabłocki - piosenka z repertuaru Grzegorza Turnaua 1993

¹⁰ Samozwaniec - osoba, która samowolnie, nie mając podstaw prawnych, sięga po tron.

¹¹ Rokoszanin – uczestnik rokoszu, czyli zbrojnego buntu szlachty polskiej lub węgierskiej przeciw królowi.

1. Co łączy wszystkie postacie wymienione w tej piosence jako nieobecne w mieście?
Wymień przynajmniej dwie cechy (**2p**)

2. Zrób rozbiór logiczny zacytowanego niżej zdania, tzn.: wskaż w nim orzeczenie, określ typ podmiotu i nazwij wszystkie pozostałe części zdania.(**2p**)

Po cichu idu sobie ku miastu na zwiadu.

10. Sformułuj wnioski wynikające z pracy nad zadaniem 9. (Np. napisz, co sprawiło Ci w nim trudności? Co przy tej okazji spostrzegłeś w analizowanym zdaniu lub z niego zrozumiałeś?) (**3p**)

11. Przedstaw 2 argumenty za tym, że w tekście „Cichosza” jest obecny komizm językowy. Uzasadnij, że służy on wyłącznie zabawieniu czytelnika (lub odrzuć tę tezę – również ją uzasadniając). (**5p**)

12. Wymień 6 podobieństw między tekstami Dukaja i Zabłockiego, biorąc pod uwagę ich formę i treść (np.: myśli, motywy, język, środki wyrazu).**(3p)**

Część II. Pisanie własnego tekstu: (1.5 – 2 strony) (25p)

1. **Cichy, szary człowiek odzyskuje głos i nabiera koloru.** Napisz pracę o dowolnie wybranym bohaterze literackim lub filmowym, który przeszedł przemianę, dającą się w przerośni tak określić. Zawrzyj w pracy elementy charakterystyki bohatera i przedstaw powody jego zmiany.
2. **Maszyny-Szarzyny XXI wieku.**
Napisz pracę, w której pokażesz nam, że i we współczesnym Tobie świecie istnieją mechanizmy, których działanie można porównać z działaniem Maszyny –Szarzyny – np.: szkoła, świat korporacji, mediów ... inne. Możesz wybrać formę rozprawki lub opowiadania.
3. **Jaka jest Warszawa w oczach twórców piosenek, których słucham.** Odpowiedz na pytanie, powołując się na przykłady z tekstów znanych Ci piosenek.

2. W 4-5 powiązanych ze sobą zdaniach przedstaw poglądy Jastruna na temat kultury greckiej. Postaraj się jak najdokładniej je zrekonstruować. (5 pkt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Wyjaśnij znaczenie słów: (3 pkt)

zalotnik

.....

prymitywizm

.....

zmysł etyczny

.....

4. Wyjaśnij jednym zdaniem, jak rozumiesz sformułowania: (4 pkt)

a/ *"blask kłamstwa", który oślepił [niektórych czytelników Homera]*

.....

.....

.....

b/ *boski ślepiec miał ludzkie serce w piersi*

.....

.....
.....
5. Co Jastrun sądzi na temat związku starożytności i współczesności? Napisz w dwóch zdaniach. (2 pkt)

.....
.....
.....
.....
.....

6. Co jest tematem utworu Gałczyńskiego? Podkreśl jedną odpowiedź, a następnie uzasadnij ją: (1pkt+3 pkt)

- a/ opis śniadania Jowisza;
 - b/ przedstawienie punktów widzenia Ledy i Jowisza;
 - c/ dekonstrukcja mitu i żart
- Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. Biorąc pod uwagę sposób mówienia i zachowanie bohaterów, scharakteryzuj krótko Ledę i Jowisza: (3 pkt)

Leda

.....
.....

Jowisz

.....
.....

8. Wypisz z tekstu Gałczyńskiego cztery wyrazy potoczne. (1 pkt)

.....

9. Napisz w jednym zdaniu, czemu służy ich użycie w tekście. (2 pkt)

.....

.....

.....

10. Wyjaśnij, jak rozumiesz znaczenie i sens użycia słowa „tragiczny” w tytule utworu Gałczyńskiego? (3 pkt)

.....

.....

.....

11. Wymień trzy najważniejsze różnice między tekstami Jastruna i Gałczyńskiego, biorąc pod uwagę ich formę i treść. (3 pkt)

a/

.....

b/

.....

c/

.....

12. Czy dostrzegasz związek między obydwojema tekstami? Odpowiedz, wymieniając dwie łączące je myśli lub motywy. (2 pkt)

a/

.....

b/

.....

Część II. Napisz wypracowanie (1,5 – 2 strony) na jeden z tematów.

Podkreśl wybrany temat.

(16 pkt)

3. Wybierz dowolny motyw z mitologii i – w dowolnej formie literackiej – przedstaw go w sposób przypominający charakterem utwór Gałczyńskiego.
4. Czy zgadzasz się z poglądami Mieczysława Jastruna na temat starożytności grecko-rzymskiej? Przedstaw swoje stanowisko, posługując się przykładami i – ewentualnie – opiniami innych znawców.
5. Raje, arkadie, ziemie obiecane... Czy są człowiekowi potrzebne? Przedstaw własną opowieść na ten temat w formie rozprawki lub opowiadania.

THE ADMISSION EXAMINATION IN ENGLISH, MAY 2013

Dear Candidate,

The admission exam to our School consists of one written task. Read carefully the instructions and the assessment criteria (they have been submitted in Polish).

Your task:

Choose one of the following statements and write an essay of 220-250 words. You should spend about 40-45 minutes on this task.

1.
Some people believe that computers are more a hindrance than a help in today's world. Others feel that they are tools indispensable for living. What is your opinion?
2.
The purpose of education should be to teach skills, not values. Do you agree or disagree with this statement? Support your position with details and examples.
3.
The inequality between rich and poor nations is now wider than it has ever been before. What do you think are the main causes of this difference and what do you think can be done to reduce the gap?
4.
Before making a decision, it is important to find out if the decision will be popular with others. Do you agree or disagree with this statement? Use examples and reasons to support your view.

Kryteria oceniania:

1. prawidłowo sformułowana teza i trafnie dobrane argumenty,
2. uwzględnienie i proporcjonalność części pracy (wstęp, rozwinięcie, zakończenie),
3. wyraźna myśl przewodnia,
4. zachowanie objętości pracy w granicach 220-250 słów, wyróżnianie paragrafów,
5. urozmaicone słownictwo i struktury zdaniowe,
6. poprawność językowa (gramatyczna, ortograficzna i interpunkcyjna).

GOOD LUCK!

